

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-43>

УДК 657

КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ ЗА ПДВ В СИСТЕМІ ПОДАТКОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

A COMPREHENSIVE APPROACH TO THE CONTROL OF VAT CALCULATIONS IN THE TAX PLANNING SYSTEM AT THE ENTERPRISE

Яндульська Юлія Сергіївна

здобувач вищої освіти,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7873-5283>**Мельник Тетяна Григорівна**

кандидат економічних наук, доцент,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3617-6927>**Yandulska Yuliia, Melnyk Tetiana**

Taras Shevchenko National University of Kyiv

Стаття присвячена впровадженню та вдосконаленню податкового планування на підприємстві з метою оптимізації сплати податку на додану вартість (ПДВ) в умовах динамічних законодавчих змін. Розглянуто вплив ПДВ на фінансово-господарську діяльність підприємства. Досліджено деякі питання організації обліку та звітності ПДВ суб'єктом господарювання, нормативно-законодавче регулювання, фактори впливу на механізм справляння ПДВ до бюджету. Проаналізовано та систематизовано складові аналізу інформаційної податкової бази підприємства. Досліджено підходи щодо розуміння поняття «податкове планування» у науковій літературі та сформульовано узагальнене визначення. Розкрито доцільність застосування податкового планування на підприємстві. Визначено сутність та основні функції податкового планування. Окреслено методи податкового планування для зниження податкового навантаження з ПДВ та наголошено на необхідності їх застосування з метою оптимізації податкових платежів.

Ключові слова: податок на додану вартість, податкове планування, податкове навантаження, оптимізація податкових платежів з ПДВ, податкова політика підприємства.

The article is devoted to the implementation and improvement of tax planning at the enterprise in order to optimize the payment of value added tax (VAT) in the conditions of dynamic legislative changes. The impact of VAT on the financial and economic activity of the enterprise is considered. Some issues of the organization of accounting and reporting of VAT by the business entity, regulatory and legislative regulation, factors affecting the mechanism of VAT settlement to the budget were studied. The components of the analysis of the company's information tax base were analyzed and systematized. Approaches to understanding the concept of "tax planning" in the scientific literature were studied and a generalized definition was formulated. The expediency of applying tax planning at the enterprise is revealed. The essence and main functions of tax planning are determined. Tax planning methods for reducing the tax burden from VAT are outlined and the need to use them in order to optimize tax payments is emphasized. In the scientific literature, a lot of attention is devoted to the issue of tax planning, there are many different approaches to understanding this concept, purpose, functions, and methods. A significant part of the mentioned problems are complex and debatable. In our opinion, the issue of reducing the tax burden from VAT is not sufficiently disclosed and needs further study. In this regard, the purpose of this article is to investigate the theoretical and practical aspects of tax planning in the context of optimizing the payment of VAT in the context of dynamic legislative changes, to determine methods for reducing the tax burden from VAT and to justify the feasibility and effectiveness of their application. The following methods were used during the scientific research: analysis, synthesis, comparison, grouping, modeling, systematic approach, methods of induction and deduction, generalization, methods of economic analysis and others. As a result of the conducted research, we concluded that a comprehensive approach to the control of VAT payments will improve the financial condition of the enterprise,

minimize the risks of significant violations and the appropriate application of financial sanctions. Therefore, the introduction of tax planning techniques based on an integrated approach into the management system of enterprises will reduce the tax risk when making management decisions and contribute to the effective further development of the enterprise. The perspective of further research in this direction is the analysis of the efficiency of the application of VAT tax liability optimization schemes.

Keywords: value added tax, tax planning, tax burden, optimization of VAT tax payments, tax policy of the enterprise.

Постановка проблеми. Рівень податкового навантаження має тенденцію до зростання, тому визначення ролі податкового планування на підприємстві в умовах ринкової економіки є дуже актуальним. Однак існує проблема недостатньої теоретичної і методологічної бази для впровадження методів податкового планування в практику. Механізм податкового планування суб'єкта господарювання виступає важелем оптимізації сплати загальнодержавних податків, у тому числі ПДВ, враховуючи те, що питома вага платежів за даним податком є достатньо значною у загальній структурі податкових платежів більшості підприємств України.

Результатом ефективного податкового планування є використання податкових пільг та інших законних способів мінімізації податкових платежів, що сприяє максимізації прибутку. Оптимізація податкових платежів передбачає вибір альтернативних видів сплати податків відповідно до чинного податкового законодавства. Нехтування податкового планування на підприємстві, може призвести до несприятливих наслідків чи навіть банкрутства. В іншому випадку, правильне використання передбачених чинним податковим законодавством пільг може забезпечити не лише збереження отриманих фінансових заощаджень, а й збільшення фінансування діяльності та нові інвестиції за рахунок економії на податкових платежах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання впровадження податкового планування на підприємстві з метою оптимізації сплати податкових платежів досліджені в роботах багатьох зарубіжних і вітчизняних науковців. Серед вітчизняних науковців, які досліджували вплив сплати податків на діяльність підприємств можна виділити Онишко С. В. [8], Опаріна В. М. [13], Соколовську А. М. [16; 17], Федосова В. М. [20]. Важливі теоретичні та практичні аспекти податкового планування досліджували у своїх працях Греца Я. В. [7], Замасло О. Т. [9], Кізима А. Я. [11], Крисоватий А. І. [21] та ін. Попри доволі широке висвітлення вищезазначеної проблематики в науковій літературі, через наявність вели-

кої кількості дискусійних питань та динамічних змін податкового законодавства питання методики обліку, оподаткування та контролю розрахунків з бюджетом за ПДВ завжди будуть актуальними та потребуватимуть подальших досліджень.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. У науковій літературі багато уваги присвячено питанню податкового планування, існує багато різних підходів щодо розуміння цього поняття, мети, функцій, методів. Значна частина з зазначених проблем є складними та дискусійними, а проблематика зниження податкового навантаження з ПДВ є недостатньо розкритою і потребує подальшого її вивчення.

Формулювання цілей статті. Дослідити теоретичні та практичні аспекти податкового планування в контексті оптимізації сплати ПДВ в умовах динамічних законодавчих змін, визначити методи для зниження податкового навантаження з ПДВ і обґрунтувати доцільність та ефективність їх застосування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Податок на додану вартість (ПДВ) є непрямим податком, який включається в ціну товарів, робіт, послуг платниками цього податку [1], сплачується покупцем, але його облік та перерахування до державного бюджету здійснює продавець. ПДВ є однією із важливих складових податкових надходжень до бюджету України.

Результати проведеного дослідження динаміки податкових надходжень до Державного бюджету України в розрізі податків, наведеного в табл. 1, свідчать про те, що ПДВ є найбільш бюджетоутворювальним податком, питома вага його надходжень до Державного бюджету протягом 2014–2021 рр. (рис. 1) становить близько 40%.

ПДВ є непрямим загальнодержавним податком, який суттєво впливає на формування податкової політики держави [15]. Тому держава ретельно слідкує за правильністю нарахування та сплатою даного податку. У зв'язку з цим підприємство повинно здійснювати контроль правильності, повноти та своєчасності нарахування та сплати ПДВ для

Таблиця 1

**Динаміка податкових надходжень до Державного бюджету України
в розрізі податків за 2014–2021 рр.**

Рік	Одиниця виміру	Податкові надходження, усього	ПДВ	ПДФО	Податок на прибуток підприємств	Акцизний податок	Ввізне мито	Інші
2014	млн грн	353 147,0	139 024,3	75 202,9	40 201,5	45 099,6	12 388,6	41 230,1
	%	100,0	39,4	21,3	11,4	12,8	3,5	11,7
2015	млн грн	481 518,1	178 452,4	99 983,2	39 053,2	70 795,2	39 881,0	53 353,1
	%	100,0	37,1	20,8	8,1	14,7	8,3	11,1
2016	млн грн	620 408,2	235 506,0	138 781,8	60 223,2	101 750,7	20 001,3	64 145,2
	%	100,0	38,0	22,4	9,7	16,4	3,2	10,3
2017	млн грн	794 270,5	313 980,6	185 686,1	73 396,8	121 449,4	23 898,4	75 859,2
	%	100,0	39,5	23,4	9,2	15,3	3,0	9,6
2018	млн грн	949 968,6	374 508,2	229 900,6	106 182,3	132 649,8	26 560,4	80 167,3
	%	100,0	39,4	24,2	11,2	14,0	2,8	8,4
2019	млн грн	1 070 321,8	378 690,2	275 458,5	117 316,8	137 076,4	29 855,4	131 924,5
	%	100,0	35,4	25,7	11,0	12,8	2,8	12,3
2020	млн грн	1 136 687,2	400 600,1	295 107,3	118 471,8	153 850,3	30 203,2	138 454,5
	%	100,0	35,2	26,0	10,4	13,5	2,7	12,2
2021	млн грн	1 453 804,1	536 489,1	349 785,5	163 844,5	180 300,4	36 854,9	186 529,7
	%	100,0	36,9	24,1	11,3	12,4	2,5	12,8

Джерело: складено авторами на основі даних [22–24]

того, щоб знизити податкові ризики, що призводять до фінансових втрат [14].

Критерії ризиковості платника податку та критерії ризиковості здійснення операцій, перелік показників, що визначають позитивну податкову історію платника податку (Додаток 2), визначені постановою Кабінету Міністрів України «Порядок зупинення реєстрації податкової накладної/розрахунку коригування в ЄРПН» від 11.12.2019 № 1165 (Порядок 1165) зі змінами [6]. Порядок № 1165 (п. 2) містить визначення поняття «автоматизований моніторинг відповідності податкової накладної/розрахунку коригування критеріям оцінки ступеня ризиків», який проводиться в Системі моніторингу критеріїв оцінки ризиків (СМКОР) всіх ПН/РК, які поступають на реєстрацію до Єдиного реєстру податкових накладних (ЄРПН) [6], схема роботи якої представлена на рис. 2.

Згідно п. 1 ст. 61 ПКУ: Податковий контроль – система заходів, що вживаються контролюючими органами..., забезпечує формування та реалізує державну фінансову

політику, з метою контролю правильності нарахування, повноти і своєчасності сплати податків і зборів... Способи здійснення податкового контролю визначені у ст. 62 ПКУ [1].

Контроль, який здійснюється контролюючими органами (зазначеними у ст. 41 ПКУ, в межах їх повноважень, встановлених цим Кодексом) – зовнішній контроль. При виявленні контролюючими органами помилок, на підприємстві, яке перевіряється, в нарахуванні чи сплаті ПДВ, вони зобов'язані нарахувати штрафні санкції. Для того, щоб уникнути фінансових втрат підприємство повинно проводити самостійно внутрішній контроль за сплатою податків.

Основними завданнями контролю розрахунків з ПДВ є: перевірка правильності визначення об'єкта оподаткування, враховуючи законодавчі вимоги та пільги; оцінка порядку нарахування податку та своєчасності його сплати до бюджету, перевірка правильності відображення розрахунків з ПДВ у фінансовій та податковій звітності. При цьому ефективність контролю розрахунків з ПДВ визнача-

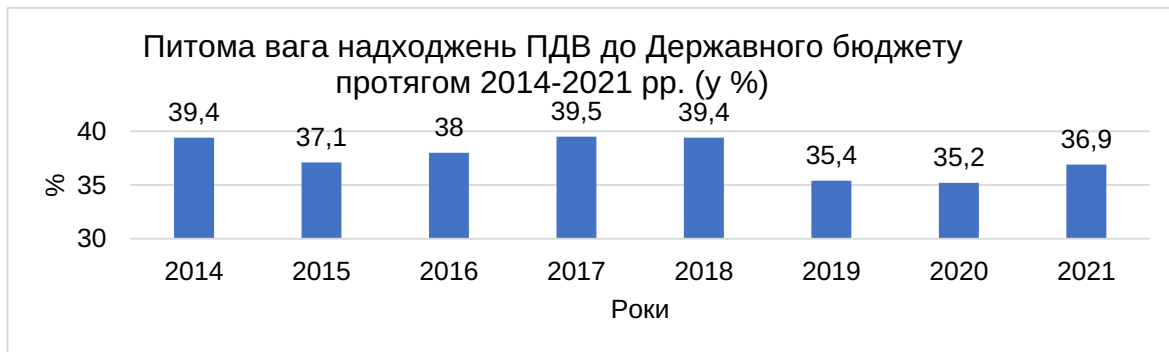

Рис. 1. Питома вага надходжень ПДВ до Держбюджету протягом 2014–2021 рр.

Джерело: складено авторами на основі даних [22–24]

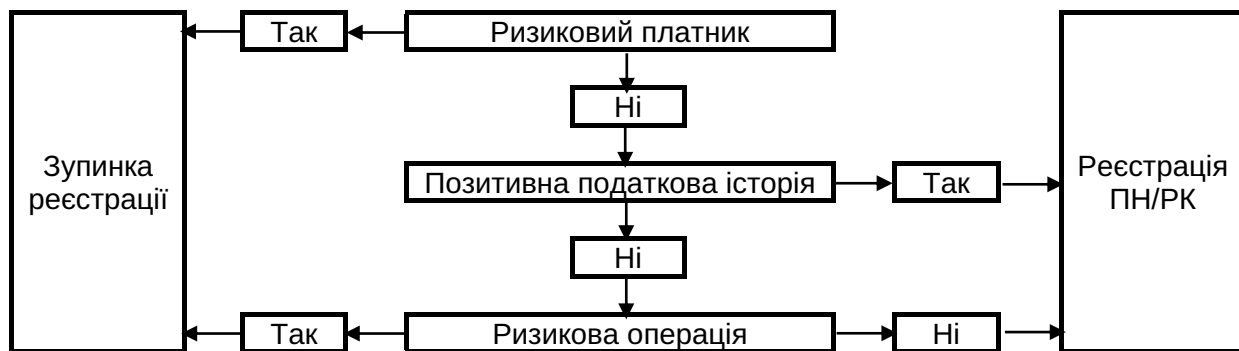

Рис. 2. Схема роботи системи моніторингу критеріїв оцінки ризиків ПН/РК

Джерело: [25]

ється обґрунтованістю застосування відповідних контрольних процедур та прийомів [15].

Внутрішній контроль розрахунків за ПДВ стає більш ефективним за рахунок конкретизації етапів (стадій) його проведення, а розробка форм робочих документів суб'єкта внутрішнього контролю є невід'ємним елементом перевірки, і слугує для того, щоб допомогти підприємству здійснити внутрішній контроль за нарахуванням та сплатою ПДВ [12; 14].

Отже, розроблена ефективна система внутрішнього контролю розрахунків з бюджетом за ПДВ дозволить мінімізувати фінансові санкції контролюючих органів, забезпечить фінансову стійкість та економічне зростання підприємств, сприятиме розвитку підприємницької діяльності [14].

Підприємству, як платнику ПДВ, необхідно належним чином організувати бухгалтерський облік операцій з ПДВ, що в подальшому буде забезпечувати достовірне, повне та своєчасне відображення даних операцій на рахунках бухгалтерського обліку, своєчасну сплату ПДВ до бюджету та подання звітності. До питань організації обліку та звітності ПДВ

суб'єктом господарювання відносять: реєстрація платником ПДВ; взаємовідносини з контрагентами (електронний обмін документами); визначення об'єкта і бази оподаткування; ставки; дати виникнення податкових зобов'язань (ПЗ) та податкового кредиту (ПК); складання та реєстрація податкової накладної та/або розрахунку коригування до неї; звітний (податковий) період; порядок бюджетного відшкодування ПДВ; рахунки бухгалтерського обліку; форми звітності (фінансової та податкової); дотримання строків сплати ПДВ; використання програмного забезпечення [19].

Підставою для відображення в обліку ПК чи ПЗ з ПДВ є належним чином оформлена податкова накладна, яка в свою чергу є розрахунковим і звітним податковим документом [3]. Тобто, якісне ведення обліку, в першу чергу, вимагає особливий порядок ведення податкової документації, а саме: складання в електронному вигляді податкових накладних, їх реєстрація у ЄРПН та складання податкової декларації за відповідний податковий період виключно на підставі зареєстрованих податкових накладних [1].

Українське законодавство характеризується динамічними змінами у сфері оподаткування. Наприклад, 01 січня 2022 року набрав чинності Закон України [4], яким передбачені зміни, зокрема, але не виключно, що стосуються підходів до оподаткування ПДВ. Тобто, законодавча база у сфері справляння ПДВ характеризується численними змінами, різними методами визнання ПЗ та ПК, в залежності від особливостей діяльності підприємства. Чіткі, прості та прозорі методика й організація обліку забезпечать отримання об'єктивної інформації для аналізу та контролю ефективності адміністрування ПДВ.

Електронне адміністрування ПДВ має позитивне значення для забезпечення надходжень до бюджету, проте негативна його складова не має права бути виключеною. Система електронного адміністрування ПДВ обмежує суму ПДВ, на яку можна зареєструвати податкову накладну в ЄРПН [1] та призвела до введення додаткових субрахунків бухгалтерського обліку, а саме в Інструкції № 291 [5] до рахунку 31 «Рахунки в банках» відкрито додаткові субрахунки: 315 «Спе-

ціальні рахунки в національній валюті» та 316 «Спеціальні рахунки в іноземній валюті». Проте віднесення цих рахунків до активів суперечить законодавству, оскільки вони фактично не належать підприємству, а використовуються для розрахунків з ПДВ. Потреба у врахуванні правила «першої події» призводить до використання в обліку ПК і ПЗ з ПДВ кількох субрахунків до рахунку 64 «Розрахунки за податками й платежами», зокрема 643 «Податкові зобов'язання» та 644 «Податковий кредит», та різних підходів до відображення залишків за ними у фінансовій звітності [5]. Взаємозв'язок між субрахунками з обліку розрахунків з ПДВ і статтями звіту про фінансовий стан проілюстровано на рис. 3.

Згідно з НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» окремі статті балансу (звіту про фінансовий стан) через недосконалість методики їх формування можуть не відповідати принципам складання фінансової звітності, зокрема обачності та превалювання сутності над формою, а також такій якісній характеристиці, як доречність. Внаслідок цього виникає потреба у додатковому аналізі

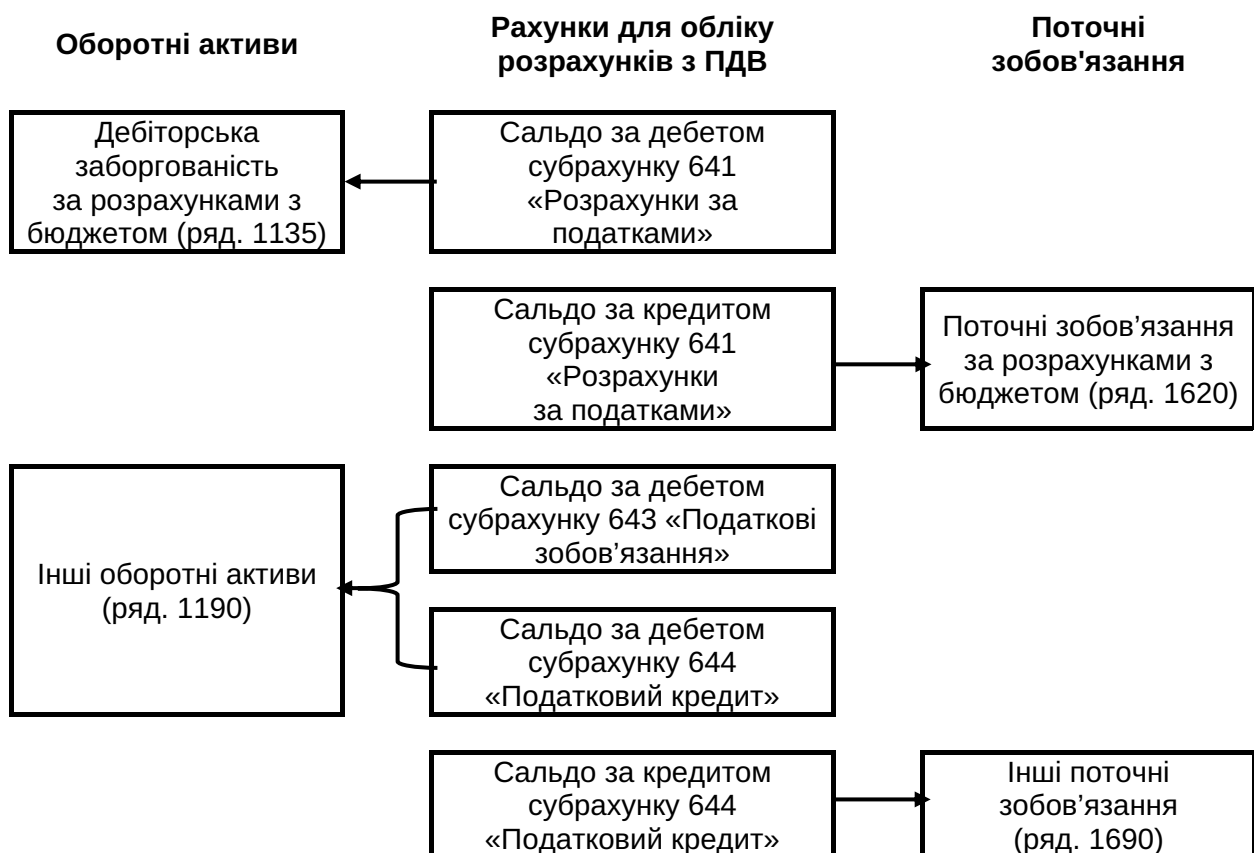

Рис. 3. Взаємозв'язок між субрахунками з обліку розрахунків з ПДВ і статтями балансу (звіту про фінансовий стан)

Джерело: складено авторами на основі даних [2; 5]

відповідності зазначених об'єктів критеріям визнання елементами фінансових звітів відповідно до зазначеного стандарту [2]. Ці проблеми набувають ще більшої актуальності при трансформації фінансової звітності українських підприємств, складеної за НП(С)БО, у фінансові звіти за МСФЗ.

Особливості відносин, які виникають щодо справляння ПДВ регламентуються документами, які мають властивість постійно змінюватися, впорядкованими за ієрархічним принципом – від ПКУ та інших Законів України до наказів, положень, постанов, інструкцій, роз'яснень, а завершуються прийнятими нормами обліку на підприємстві. Проте одним із основних документів, який встановлює та регулює відносини в сфері оподаткування в Україні є ПКУ, зокрема розділ V «Податок на додану вартість» [19].

Для кожного сумлінного суб'єкта господарювання в сучасних умовах суттєво зростає роль податкового планування через те, що у період кризи загострюється проблема нестачі вільних оборотних активів на підприємствах, відповідно, легальні шляхи мінімізації податкових платежів можуть спричинити часткове вирішення вищезазначеної проблеми. Податкове планування є необхідною передумовою ефективного функціонування кожного суб'єкта господарювання. Проте, визначення поняття «податкове планування» є досить дискусійним питанням. Не існує єдиного підходу до визначення даної категорії. На основі проведеного аналізу наукової літератури, можна запропонувати наступне визначення поняття «податкового планування» – це складова економіко-правового планування діяльності платника податків, що передбачає розробку системи правомірних заходів, спрямованих на визначення найбільш оптимальної моделі оподаткування, удосконалення процесу сплати податків, аналіз та прогнозування податкових наслідків здійснення господарських операцій, зменшення рівня податкового навантаження та збільшення прибутку, з урахуванням вимог податкового законодавства та тенденцій податкової політики держави. Також необхідно зазначити, що мета податкового планування та засоби її досягнення завжди мають бути правомірними, не повинні бути спрямовані на протиправне уникнення оподаткування чи зменшення податкових платежів.

У результаті управління податками за допомогою податкового планування платник визначає такі критерії: рекомендовану струк-

туру ведення бізнесу; оптимальну систему оподаткування (оптимізація оподаткування, мінімізація ПЗ); рекомендовану схему стосунків з діловими партнерами; спеціальні методи оптимізації ПЗ; рекомендації по веденню бухгалтерського і податкового обліку [7].

Оптимальний рівень податкового навантаження є вагомим чинником розвитку ділової й інвестиційної активності суб'єктів економічної системи. Рівень податкового навантаження на діяльність підприємства можна визначити як величину податкових виплат у відсотках від суми отриманого прибутку. Для оцінки даного показника потрібно врахувати, яким чином кожен податок впливає на показники фінансово-господарської діяльності підприємства, а саме: на обсяг реалізації, собівартість продукції, прибуток, платоспроможність, фінансову стійкість, мобілізацію оборотних коштів підприємства [18].

Податкове навантаження є наслідком податкової політики держави, якісною характеристикою будь якої системи оподаткування, від якої в певній мірі залежить податкова безпека [18]. Оптимізація податкової політики є одним із головних завдань фінансового управління підприємства в контексті управління фінансовими ресурсами. Податкове планування на підприємстві спрямовано на максимізацію доходів за рахунок мінімізації податків та зосереджене на формуванні системи параметрів, що оптимізують стан оподаткування господарюючого суб'єкта і заходи впливу на нього [10].

Для формування податкової політики підприємства необхідно проводити аналіз інформаційної податкової бази за двома напрямками: за попередні періоди (при цьому вихідною інформацією виступають дані податкових декларацій, розрахунків за попередні періоди) і майбутні періоди (показники бюджетів підприємства) [18].

При цьому аналізі слід приділити увагу таким складовим, як факторному аналізу податкових платежів, аналізу структури і динаміки податкових платежів, аналізу податкового навантаження та аналізу податкової заборгованості підприємства [10].

Факторний аналіз доцільно здійснювати у два етапи: спочатку – аналіз впливу різних факторів на суму податкового платежу; далі – на підставі поглибленого аналізу, проведення ранжування їх впливу на суму податкового платежу. Власників підприємства податковий аналіз інформує про сукупний вплив податків на динаміку їх доходів, дозволяє оцінити ефек-

тивність керівництва підприємства в частині збалансованості між сплатою обов'язкових податкових платежів і самим виробництвом. Аналіз структури динаміки податкових платежів дозволить виявити в загальній сукупності ті податки, зміни яких мали суттєвий вплив на співвідношення питомих ваг податків та чинники впливу на динаміку податкової структури. Аналіз податкового навантаження підприємства на меті має отримання найбільш інформативних показників податкового тягаря, системи аналітичних показників, з яких складаються узагальнюючі показники податкового навантаження, що дають найточніші економічні оцінки і дозволяють прийняти найраціональніше рішення [10].

Функціями податкового планування на підприємстві є: зменшення навантаження або пошук законних способів уникнути сплати обов'язкових податків, зборів та платежів (використання можливості відстрочення виплати ПЗ); максимальне використання наданих платнику податків пільг; мінімізація ризиків, пов'язаних з необхідністю виплати штрафів і пені; прогнозування діяльності суб'єкта господарювання; визначення та аналіз існуючих податкових ризиків; ефективно фінансове управління підприємством; та інші.

Існує багато методів податкового планування, проте дослідження наукових джерел свідчить про відсутність загальноприйнятого підходу щодо виокремлення методів зменшення податкового навантаження саме з

ПДВ. Провівши дослідження теорії податкового планування (в розрізі оптимізації податкових платежів з ПДВ) та врахувавши особливості законодавчої регламентації даного податку на практиці, можна запропонувати наступні методи зменшення податкового навантаження з ПДВ, що наведені в табл. 2.

Як приклад застосування методів зменшення податкового навантаження з ПДВ на практиці можна навести наступну ситуацію: чим більша частка витрат, які не містять ПДВ у загальній структурі витрат підприємства, тим більше навантаження з ПДВ покладається на продаж запасів із високою рентабельністю, це, в свою чергу, призводить до «вимивання» обігових коштів. Проте, якщо здійснити часткову переорієнтацію підприємства на продаж продукції (товарів) даного підприємства на експорт, потік вхідного та вихідного ПДВ буде збалансовано, тобто, податкове навантаження з ПДВ буде зменшено [26]. Перспективою подальших досліджень у цьому напрямку є аналіз ефективності застосування схем оптимізації ПЗ з ПДВ.

Висновки. Отже, аналізуючи практику застосування ПДВ в Україні можна виявити наявність об'єктивних та суб'єктивних факторів негативного впливу, які роблять механізм справляння цього податку недосконалим. До них належать: складність та суперечливість податкового законодавства, яка зумовлена частими його змінами, і пов'язана з цим велика кількість зловживань; збіль-

Таблиця 2

Методи зменшення податкового навантаження з ПДВ

Метод	Коротка характеристика методу
Метод заміни відносин	Суть методу полягає в тому, що одна і та сама господарська мета (наприклад: придбання майна, отримання доходу тощо) може бути досягнута кількома альтернативними шляхами.
Метод розподілу відносин	Ґрунтується на попередньому методі, проте відмінність полягає в тому, що не вся господарська операція замінюється на іншу, а лише певна її частина.
Метод прямого скорочення об'єкта оподаткування	Реалізація даного методу полягає в зменшенні бази оподаткування.
Метод делегування податків підприємству-сателіту	Полягає у передачі об'єкта оподаткування іншому суб'єкту підприємницької діяльності, який пов'язаний з платником податків.
Метод відстрочення податкового платежу	Застосування даного методу дозволяє перенести момент виникнення ПЗ на подальший податковий період.
Метод пільгового підприємства	Полягає у перенесенні об'єктів оподаткування або видів діяльності під пільговий режим оподаткування, пов'язаний з особливим податковим статусом деяких суб'єктів підприємницької діяльності.

Джерело: складено авторами на основі даних [26]

шення податкової недоїмки та обсягу пільг з ПДВ; використання різних схем ухилення від сплати податку та отримання необґрунтованого відшкодування ПДВ із бюджету. Мірою впливу ПДВ на обсяг реалізації товарів, робіт, послуг є ставка податку, величина якої негативно впливає на обсяги реалізації та кінцевий фінансовий результат підприємства. Аналіз, з урахуванням певних припущень, вказує на доцільність проведення поступового зниження на законодавчому рівні базової ставки ПДВ, що зменшить негативний вплив ПДВ на платників податку.

Податкове планування у комплексі з ефективністю управлінських рішень є засобом зниження витрат та збільшення прибутку підприємства, сприятиме поліпшенню ефективної податкової політики та вибору найбільш ефективного варіанту сплати податків при аналізі різних альтернативних податкових наслідків ведення господарської діяльності. Комплексний підхід до контролю розрахунків за ПДВ покращить фінансовий стан підприємства, мінімізує ризики суттєвих порушень та відповідного застосування фінансових санкцій. Результати проведеного дослідження свідчать про те, що впровадження в системі управління підприємств методики податкового планування на основі комплексного підходу, знизить податковий ризик при прийнятті управлінських рішень та сприятиме ефективному подальшому розвитку діяльності підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. №73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
3. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
4. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень: Закон України від 30.11.2021 р. № 1914-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1914-20>.
5. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. №291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.
6. Порядок зупинення реєстрації податкової накладної/розрахунку коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних: постанова Кабінету Міністрів України від 11.12.2019 р. № 1165. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1165-2019-%D0%BF>.
7. Греца Я. В. Зміст, правові засоби та межі податкового планування зарубіжний досвід та українська практика : монографія. Ужгород : ТОВ «РІК-У», 2020. 420 с.
8. Онишко С. В. Податковий потенціал фінансових та нефінансових корпорацій: [монографія] / С. В. Онишко, Ю. М. Коваленко, І. І. Чуницька та ін.; за науковою ред. д.е.н., професора С.В. Онишко. Ірпінь : Університет ДФС України, 2021. 282 с.
9. Замасло О., Кобильник М. Оцінка фіскальної ефективності бюджетоутворюючих податків в Україні. *Світ фінансів*. 2021. № 2(67). С. 66–78.
10. Легостаєва О. О., Лисьонкова Н. М. Податковий аналіз як складова оптимізації податкової політики підприємства. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2016. № 55. С. 50–58.
11. Лободіна З. М., Кізіма А. Я., Марущак Л. І. Оцінювання фіскальної та регулюючої ролі податку на додану вартість. *Галицький економічний вісник*. 2020. № 67. С. 129–136.
12. Меліхова Т. О., Штепа В. В. Удосконалення оподаткування, обліку та аудиту податку на додану вартість для поліпшення податкового планування. *Агросвіт*. 2020. № 22. С. 34–42.
13. Опарін В. М., Сарнецька Я. А. Імперативи бюджетного регулювання в Україні в умовах фіскальної децентралізації. *Фінанси України*. 2020. Вип. 1. С. 58–73.
14. Очеретько Л. М., Сітало В.О. Особливості організації внутрішнього контролю розрахунків за ПДВ. *Економіка та держава*. 2018. № 9. С. 66–70.
15. Погрібна О. П. Організація контролю розрахунків з податку на додану вартість в умовах законодавчих змін. *Ефективна економіка*. 2015. № 10.
16. Соколовська А. М. Базова структура і податкові витрати з ПДВ в Україні: методологічний і прагматичний аспекти. *Економіка і прогнозування*. 2022. № 1. С. 78–106.

17. Соколовська А. М. Дискусійні аспекти визначення податкових витрат у системі непрямого оподаткування. *Фінанси України*. 2022. С. 50–73.
18. Яндульська Ю. С., Головка В. І. Оцінка впливу податку на додану вартість на фінансово-господарську діяльність підприємства. *Шевченківська весна 2021. Економіка. На шляху до сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених*. Київ : Інтерсервіс, 2021. Вип. XIX. С. 136–137.
19. Яндульська Ю. С., Мельник Т. Г. Організація бухгалтерського обліку і звітності з податку на додану вартість в умовах динамічних законодавчих змін. *Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін : Збірник наукових праць Всеукраїнської науково-практичної конференції*. м. Полтава, 27 жовтня 2022 р. С. 822–824.
20. Fedosov V., Tymchenko O., Babichenko V. Tax Transformations Effects. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2019. Vol. 2. No 29. P. 462–475.
21. Krysovaty A., Fedosov V., Tymchenko O., Silchenko M. Taxation, economic growth and welfare in a low-income country. *Economic Annals-XXI*. 2020. No 181. P. 44–56.
22. Статистичний збірник: «Бюджет України 2018» підгот. відділом статистики державних фінансів Департаменту державного бюджету Міністерства фінансів України. Київ, 2019. URL: [https://mof.gov.ua/storage/files/Budget%20of%20Ukraine%202018%20\(for%20website\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/Budget%20of%20Ukraine%202018%20(for%20website).pdf).
23. Статистичний збірник: «Бюджет України 2019» підгот. відділом статистики державних фінансів Департаменту державного бюджету Міністерства фінансів України. Київ, 2020. URL: <https://mof.gov.ua/uk/download/page/2937>.
24. Показники виконання Зведеного бюджету України за 2018-2021 роки. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/previous-years-budgets>.
25. Принципи функціонування СМКOP. Зупинення реєстрації ПН/ПК. FinElf 7eminar Academy. Облік ПДВ. Урок 4. URL: https://storage.7eminar.ua/content/finelf_record/2073/m3/NDS_presentation_m3_les4.pdf.
26. Сплачуємо ПДВ розумно! Офіційний сайт міжнародної юридичної консалтингової компанії SAFIR Law&Finance. URL: <https://safir.ua/we-pay-vat-reasonably.html>.

REFERENCES:

1. Podatkovi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. (in Ukrainian)
2. Natsionalne polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 1 «Zahalni vymohy do finansovoi zvitnosti»: nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 07.02.2013 №73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>. (in Ukrainian)
3. Pro bukhhalterskyi oblik i finansovu zvitnist v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 16.07.1999 № 996-KhIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>. (in Ukrainian)
4. Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo zabezpechennia zbalansovanosti biudzhethnykh nadkhodzen: Zakon Ukrainy vid 30.11.2021 № 1914-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1914-20>. (in Ukrainian)
5. Instruksiia pro zastosuvannia Planu rakhunkiv bukhhalterskoho obliku aktyviv, kapitalu, zoboviazan i hospodarskykh operatsii pidpriemstv i orhanizatsii: nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 30.11.1999 №291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>. (in Ukrainian)
6. Poriadok zupynennia reiestratsii podatkovoi nakladnoi/rozrakhunku koryhuvannia v Yedynomu reiestri podatkovykh nakladnykh: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 11.12.2019 № 1165. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1165-2019-%D0%BF>. (in Ukrainian)
7. Hreisa Ya. V. (2020) Zmist, pravovi zasoby ta mezhi podatkovoho planuvannia zarubizhnyi dosvid ta ukraïnska praktyka : monohrafiia. Uzhhorod: TOV «RIK-U», 420 p. (in Ukrainian)
8. Onyshko S. V. (2021) Podatkovi potentsial finansovykh ta nefinansovykh korporatsii: [monohrafiia] / S. V. Onyshko, Yu. M. Kovalenko, I. I. Chunya ta in.; za naukovoï red. d.e.n., profesora S.V. Onyshko. Irpin: Universytet DFS Ukrainy, 282 p. (in Ukrainian)
9. Zamaslo O., Kobylynyk M. (2021) Otsinka fiskalnoi efektyvnosti biudzhethovoriuiuchykh podatkov v Ukraini. *Svit finansiv*. № 2(67), pp. 66–78. (in Ukrainian)
10. Liehostaieva O. O., Lysonkova N. M. (2016) Podatkovi analiz yak skladova optymizatsii podatkovoi polityky pidpriemstva. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, № 55, pp. 50–58. (in Ukrainian)
11. Lobodina Z. M., Kizyma A. Ia., Marushchak L. I. (2020) Otsiniuvannia fiskalnoi ta rehuliuiochoi roli podatku na dodanu vartist. *Halytskyi ekonomichnyi visnyk*, № 67, pp. 129–136. (in Ukrainian)

12. Melikhova T. O., Shtepa V. V. (2020) Udoskonalennia opodatkuvannia, obliku ta audytu podatku na dodanu vartist dlia polipshennia podatkovoho planuvannia. *Ahrosvit*, № 22, pp. 34-42. (in Ukrainian)
13. Oparin V. M., Sarnetska Ya. A. (2020) Imperatyvy biudzhethnoho rehuliuвання v Ukraini v umovakh fiskalnoi detsentralizatsii. *Finansy Ukrainy*, № 1, pp. 58–73. (in Ukrainian)
14. Ocheretko L. M., Sitalo V. O. (2018) Osoblyvosti orhanizatsii vnutrishnoho kontroliu rozrakhunkiv za PDV. *Ekonomika ta derzhava*, № 9, pp. 66–70. (in Ukrainian)
15. Pohribna O. P. (2015) Orhanizatsiia kontroliu rozrakhunkiv z podatku na dodanu vartist v umovakh zakonodavchyykh zmin. *Efektivna ekonomika*, № 10. (in Ukrainian)
16. Sokolovska A.M. (2022) Bazova struktura i podatkovyi vytraty z PDV v Ukraini: metodolohichni i prahmatychnyi aspekty. *Ekonomika i prohoznuvannia*, № 1, pp. 78–106. (in Ukrainian)
17. Sokolovska A. M. (2022) Dyskusiini aspekty vyznachennia podatkovyykh vytrat u systemi nepriamoho opodatkuvannia. *Finansy Ukrainy*, pp. 50–73. (in Ukrainian)
18. Yandulska Yu. S., Holovko V. I. (2021) Otsinka vplyvu podatku na dodanu vartist na finansovo-hospodarsku diialnist pidpriemstva. *Shevchenkivska vesna 2021. Ekonomika. Na shliakhu do staloho rozvytku : materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii studentiv, aspirantiv ta molodykh vchenykh*. Kyiv: Interservis, Vyp. XIX. pp. 136–137. (in Ukrainian)
19. Yandulska Yu. S., Melnyk T. H. (2022) Orhanizatsiia bukhhalterskoho obliku i zvitnosti z podatku na dodanu vartist v umovakh dynamichnykh zakonodavchyykh zmin. *Bukhhalterskyi oblik, kontrol ta analiz v umovakh instytut-siinykh zmin: Zbirnyk naukovykh prats Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii*. m. Poltava, 27 zhovtnia, pp. 822–824 (in Ukrainian)
20. Fedosov V., Tymchenko O., Babichenko V. (2019) Tax Transformations Effects. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*, vol. 2. No 29. p. 462–475.
21. Krysovaty A., Fedosov V., Tymchenko O., Silchenko M. (2020) Taxation, economic growth and welfare in a low-income country. *Economic Annals-XXI*. no. 181, p. 44–56.
22. Statystychnyi zbirnyk: «Biudzheth Ukrainy 2018» pidhot. viddilom statystyky derzhavnykh finansiv Departamentu derzhavnoho biudzhetu Ministerstva finansiv Ukrainy. Kyiv, 2019. URL: [https://mof.gov.ua/storage/files/Budget%20of%20Ukraine%202018%20\(for%20website\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/Budget%20of%20Ukraine%202018%20(for%20website).pdf). (in Ukrainian)
23. Statystychnyi zbirnyk: «Biudzheth Ukrainy 2019» pidhot. viddilom statystyky derzhavnykh finansiv Departamentu derzhavnoho biudzhetu Ministerstva finansiv Ukrainy. Kyiv, 2020. URL: <https://mof.gov.ua/uk/download/page/2937>. (in Ukrainian)
24. Pokaznyky vykonannia Zvedenoho biudzhetu Ukrainy za 2018-2021 roky. Ofitsiinyi sait Ministerstva finansiv Ukrainy. URL: <https://mof.gov.ua/uk/previous-years-budgets>. (in Ukrainian)
25. Pryntsypy funktsionuvannia SMKOR. Zupynennia reiestratsii PN/RK. FinElf 7eminar Academy. Oblik PDV. Urok 4. URL: https://storage.7eminar.ua/content/finelf_record/2073/m3/NDS_presentation_m3_les4.pdf. (in Ukrainian)
26. Splachuiemo PDV rozumno! Ofitsiinyi sait mizhnarodnoi yurydychnoi konsal'tynhovoї kompanii SAFIR Law&Finance. URL: <https://safir.ua/we-pay-vat-reasonably.html>. (in Ukrainian)